

JAN SEGHERS EN HET VLAAMS-NATIONALISME IN DE KLINGE

"Het beste aan een foto is dat die niet verandert, zelfs niet als de mensen die erop staan dat wel doen"

(Andy Warhol, 1928-1987)

Met zijn derde album, *Every picture tells a story* uit 1971, beleefde de Britse rock- en popzanger Rod Stewart ('1945) zijn doorbraak bij het grote publiek. De titel gaat terug op een citaat uit de klassiek geworden en meermaals verfilmde roman *Jane Eyre* (1847) van de eveneens Britse Charlotte Brontë (1816-1855). De woorden geven aan dat een beeld het uitgangspunt of de aanzet kan vormen om een breder verhaal te vertellen. Dat geldt ook voor de hier gepresenteerde foto uit 1929 van de Ward Hermanskring en de lokale afdeling van de Vlaams-nationale Blauwvoetbond, die dat jaar in het Oost-Vlaamse grensdorp De Klinge werden opgestart. Het groepsportret werd in 2025 overgemaakt aan het ADVN.

De Ward Hermanskring was een plaatselijke studie- en vormingsgroep voor adolescenten en volwassenen. De vereniging werd vernoemd naar Ward Hermans (1897-1992), die tijdens de Eerste Wereldoorlog – als soldaat aan de IJzer – actief was geweest in de Frontbeweging. Van september 1918 tot maart 1919 werd hij – op beschuldiging van flamingantische agitatie – in het gebied van de rivier de Orne in de Franse regio Normandië verplicht tewerkgesteld in de bosbouw. Eén van de andere zogeheten Houthakkers van de Orne was Karel De Schepper (1894-1965) uit De Klinge, die vermoedelijk verantwoordelijk was voor de naam Ward Hermanskring. In 1929 werd Hermans op een Vlaams-nationalistische lijst voor de eerste keer tot Kamerlid verkozen, een element dat allicht mee deze naamgeving heeft bevorderd.

De in 1929 van start gegane Blauwvoetbond propageerde tegelijk de turnsport en het Vlaams-nationalisme. In juli 1933 stond de Klingse afdeling in voor de organisatie van een driedaagse Blauwvoetdag, waaraan lokale kernen uit diverse hoeken van Vlaanderen deelnamen.

De tien Houthakkers van de Orne, met als eerste van rechts Karel De Schepper. [ADVN, VFAY325]

Een Vlaams-nationalistische minizuil

Zowel de Ward Hermanskring als de lokale Blauwvoetbond maakten deel uit van een Vlaams-nationalistische minizuil, die vanaf de late jaren 1920 in De Klinge werd uitgebouwd onder impuls van Jan Seghers (1902-1981), de bemiddelde bedrijfsleider van een familiaal klompenmakersbedrijf annex bomenhandel. Daartoe behoorden verder een fanfare, een toneelvereniging, een ziekenfonds en een meisjesbond. Vanaf 1932 beschikte men bovendien over een eigen lokaal, café Het Vlaamsch Huis. In 1937 werd begonnen met een voetbalploeg, die aansloot bij de in 1930 opgerichte en nauw bij het politieke Vlaams-nationalisme aanleunende Vlaamse Voetbalbond. Sinds 1919 was in De Klinge een afdeling actief van het Verbond van Vlaamse Oud-Strijders (VOS).

Dergelijke initiatieven tot Vlaams-nationalistische zuilvorming, op plaatselijk of regionaal niveau, werden vanaf het midden van de jaren 1920 op kleinere of grotere schaal ontwikkeld in diverse steden en dorpen in Vlaanderen. Zoals historicus Kas Swerts (ADVN/KU Leuven) schreef, hadden de Frontpartij – en later het Vlaams Nationaal Verbond (VNV) – "*een bredere visie voor ogen dan louter het politieke*". Om de historische evolutie van het Vlaams-nationalisme beter te kunnen duiden, is – zoals deze auteur terecht vervolgt –

verdere studie van de *"lokale facetten"* en de *"dynamiek van onderuit"* van belang. Dat de socioculturele inbedding van deze politiekmaatschappelijke stroming – de (mini)zuil – daarbij bijzondere aandacht verdient, spreekt voor zich.

Jan Seghers

In 1932 zette Seghers de stap naar de partijpolitiek en werd hij in zijn woonplaats verkozen tot gemeenteraadslid op de lijst van de Frontpartij. Tijdens de daaropvolgende jaren werd de politieke en socioculturele werking van de Vlaams-nationalisten in De Klinge zodanig verbreed en verdiept, dat zij er bij de gemeenteraadsverkiezingen van 1938 opkwamen met een zelfstandige VNV-lijst, én de absolute meerderheid behaalden. De Klinge was één van de zeer weinige gemeenten in Vlaanderen waar het VNV toen geheel op eigen kracht een dergelijk verkiezingsresultaat neerzette.

Kopman Seghers, die sinds 1936 lid was van de Kamer van Volksvertegenwoordigers voor het kiesarrondissement Sint-Niklaas, werd echter niet aangesteld tot burgemeester. Dat een Vlaams-nationalist die functie zou opnemen in een dorp aan de grens met Nederland, werd beschouwd als een potentiële bedreiging voor de nationale

De Ward Hermanskring van De Klinge en de plaatselijke afdeling van de Blauwvoetbond in 1929, het jaar dat zij beide werden opgericht. Op de achterste rij als achtste van links Jan Seghers. [ADV.N, VFB408]

veiligheid. Hoewel iemand uit de katholieke minderheid het burgemeestersambt bekleedde, beschikte het VNV over de meerderheid in het schepencollege en de gemeenteraad en werd De Klinge vanaf januari 1939 tot september 1944 de facto bestuurd onder de leiding van Seghers. Hij was schepen, maar vooral 'de man rond wie het allemaal draaide'.

Nadat de Franstalige liberale minister van Binnenlandse Zaken Albert Devèze (1881-1959) begin 1939 de benoeming van Seghers als burgemeester had geweigerd, publiceerden de Klingse Vlaams-nationalisten een pamflet met als titel *Aan de bevolking van De Klinge*. Een exemplaar ervan werd vorig jaar overgemaakt aan het ADVN. De regeringsbeslissing werd er antagonistisch, retorisch en populistisch in omschreven als een *"kaakslag"* van een *"franskiljon en Vlaamshater"*, die *"de jongen van het volk, Jan Seghers"*, bewust de pas naar bestuursmacht had afgesneden.

De Tweede Wereldoorlog en later

In 1941 werd door de Duitse bezetter in De Klinge een Vlaams-nationalist als burgemeester aangesteld, gemeenteraadslid en kleermaker Lodewijk Maes (1899-1982). Aan het eind van dat jaar nam Karel De Schepper, de voormalige Houthakker van de Orne, vanwege nooit helemaal opgehelderde redenen ontslag als schepen.

De meeste (Vlaams-nationalistische) collaborateurs uit het dorpje aan de rand van de Wase polders werden vanaf september 1944 voor kortere of langere tijd geïnterneerd of gevangengezet. Hun voorman Seghers was ondertussen gevlucht naar de Duitse regio Beieren. In 1950, toen de justitiële bestraffing van de collaboratie al een stuk milder was dan in de eerste naoorlogse jaren, keerde hij terug naar België en zat gedurende enkele maanden opgesloten.

Tijdens de uitvaartdienst van Jan Seghers, in de dorpskerk van De Klinge op zaterdag 6 september 1980, werd – en dat is veelzeggend – onder meer het woord gevoerd door de inmiddels 83-jarige Ward Hermans. Hij had van 1947 tot 1955 in de gevangenis gezeten vanwege collaboratie tijdens de Tweede Wereldoorlog en bleef tot het einde van zijn leven het nationaal-socialisme, inclusief het antisemitisme, verheerlijken.

In die misviering zullen ongetwijfeld een aantal personen aanwezig zijn geweest die figureren op de foto van een halve eeuw voor-

Boven: Jan Seghers, de gangmaker van het Vlaams-nationalisme in De Klinge tijdens het interbellum, op latere leeftijd. [ADV.N, VFA13330]

Links: Het pamflet dat de Vlaams-nationalisten van De Klinge in het dorp verspreidden na de gemeenteraadsverkiezingen van 1938. [ADV.N, AC 1428]

dien en die het uitgangspunt vormde voor deze bijdrage. Hoewel allicht heel weinigen van hen toen de ideologische standpunten van Hermans deelden, is het feit dat hij optrad als gelegenheidsspreker illustratief voor de begripvolle en vergoelijkende houding in verband met de collaboratie tijdens de Tweede Wereldoorlog die destijds en ook later gangbaar was in het Vlaams-nationalistische milieu. [Nico Van Campenhout]

Bronnen bij deze bijdrage: W. Maes, *De Vlaams-nationalisten in De Klinge tussen 1918 en 1940*, in: *Annalen van de Oudheidkundige Kring van het Land van Waas*, 1995, pp. 393-415; N. Van Campenhout, Seghers, Jan, 2026, in: digitale *Encyclopedie van de Vlaamse beweging*, <https://devb.be/id/per-010938>; K. Swerts, Herfsttij der Frontpartij. Het archief van Cyriel Rousseau (1882-1968), in: *ADV.N-Medelingen*, nr. 84, 2024, pp. 4-8; S. Gyselinck, *De Vlaamsch-nationale Blauwvoetbond (1929-1940)*. Hou zee! Heel Vlaanderen moet mee!, in: *ADV.N-Medelingen*, nr. 87, 2025, pp. 13-15.